

Quickscan Flora- en faunawet

Scholenbouw Harmelen

Kenmerk rapport: 20131051/rap01
Status rapport: definitief
Datum rapport: 15 januari 2014

Auteur: W.H. (Wijnanda) Hulsegge
Projectleider: D. (Dirk) van der Est
Kwaliteitscontrole: D. (Dirk) van der Est

Opdrachtgever: Gemeente Woerden
t.a.v. de heer E. Pollemans
Postbus 45
3440 AA Woerden

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel	1
1.3 Leeswijzer	1
2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE	2
2.1 Beschrijving huidige situatie	2
2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie	2
3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN	4
3.1 Bureaustudie	4
3.2 Resultaten veldbezoek	4
3.2.1 Onderzoeksmethode	4
3.2.2 Flora	5
3.2.3 Vogels	5
3.2.4 Vleermuizen	8
3.2.5 Overige zoogdieren	9
3.2.6 Vissen, amfibieën en reptielen	9
3.2.7 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelde	9
3.3 Conclusie aanwezigheid beschermde soorten	10
4 EFFECTENANALYSE AANWEZIGE SOORTEN	11
4.1 Inleiding	11
4.2 Tijdens broedseizoen beschermde broedvogels	11
4.3 Jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 1 - 4)	11
4.4 Niet jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 5)	11
4.5 Vleermuizen	12
5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	14
6 LITERATUUR	16

Bijlage 1: Toekomstige situatie plangebied

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Woerden heeft het voornemen om tussen de Raadhuislaan en Wilhelminalaan te Harmelen een bestaande school te slopen en op het terrein een nieuwe school te bouwen. Tevens vindt herinrichting van de openbare ruimte plaats op het terrein. Er vindt ook bomenkap plaats en er wordt een parkeerterrein wordt aangelegd bij het dierenasiel en zwembad.

De voorgenomen plannen leiden mogelijk tot het overtreden van verbodsbepalingen op beschermde soorten, die zijn genoemd in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Daarom dienen de geplande werkzaamheden te worden getoetst in het kader van de Flora- en faunawet. Deze toetsing vindt plaats door middel van een quickscananalyse.

De quickscan heeft tot doel om beschermde soorten in kaart te brengen en de effecten te bepalen van de geplande activiteiten op beschermde soorten. Dit is essentieel om uitspraken te doen over de effecten op populaties van beschermde soorten, de eventueel te nemen maatregelen en het al dan niet aanvragen van een ontheffing bij het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) voor het overtreden van verbodsbepalingen.

1.2 Doel

De doelstelling voor de quickscan is geformuleerd in vier onderzoeksvragen:

- Welke beschermde soorten flora en fauna, genoemd in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, maken (mogelijk) gebruik van de planlocatie als onderdeel van het leefgebied?
- Wat zijn de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten, die (mogelijk) gebruik maken van de planlocatie als onderdeel van het leefgebied?
- Welke maatregelen worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken?
- Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen werkzaamheden een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee is een beschrijving van de planlocatie weergegeven en de uit te voeren werkzaamheden zijn hier benoemd. Hoofdstuk 3 gaat in op de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. In hoofdstuk 4 worden de effecten bepaald van het plan op de soorten die (mogelijk) gebruik maken van het plangebied. Hier worden ook maatregelen voorgesteld om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde soorten en er wordt beargumenteerd of een ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk is een samenvattende conclusie van de bevindingen uit deze rapportage.

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 Beschrijving huidige situatie

Het plangebied is gelegen in Harmelen in de oksel van de Raadhuislaan en Wilhelminalaan (figuur 2-1). In de huidige situatie is op de locatie een kleuterschool aanwezig met aan de westzijde een sporthal en aan de zuidzijde een gebouw van een stichting Boogh, dagopvang.

Aan de noordzijde van de school is een kerk gesitueerd. Verder zijn binnen het plangebied diverse groenstroken aanwezig. Aan de zuidzijde van de Groenendaal is een parkeerplaats aanwezig met een bosje.

Figuur 2-1 Globale ligging plangebied te Harmelen (oranje) met in rood aangegeven het te slopen schoolgebouw (rood) en de locatie van de nieuwbouw voor de school (blauw). De rest van de bebouwing blijft behouden.

2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie

Het voornemen is om op locatie eerst een nieuwe school te bouwen en daarna de huidige school te slopen. De planning is om de school in de zomerperiode (augustus-september) 2015 te slopen. Verder wordt een aantal parkeerplaatsen uitgebreid waarvoor kap van bomen noodzakelijk is in de wintermaanden van 2014. Vervolgens wordt het terrein voor de parkeerplaats bouwrijp gemaakt in het tweede kwart van 2014. In het tweede kwart van 2015 wordt de parkeerplaats aangelegd. In bijlage 1 is weergegeven welke bomen op het terrein worden gekapt. In figuur 2-2 is een schetsontwerp weergegeven van het gehele project.

Kortweg worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- aanbrengen voorophoging;
- aanleg parkeerplaats tussen kerk en nieuwe school;
- aanleg van parkeerplaats ten noorden van kerk, op locatie diverse bomen kappen;
- aanleg van extra parkeerplaatsen ten zuiden van de Groenendaal, diverse bomen kappen. Dit terrein wordt opgehoogd met zand en puin om voorbelasting te creëren voor de nieuwe parkeerplaats;
- bouw van de nieuwe school;
- aanleg van speelplaats op plek nieuwe school en invulling van een plein rondom school;
- sloop van oude school (op tekening is dit gesitueerd op het 'plein/spelen');
- opnemen van riolering en kabels en leidingen en (ver)leggen kabels en nutsleidingen;
- nieuwe invulling van toegangsweg naar sporthal en St. Boogh.

Figuur 2-2 Schetsontwerp van het nieuwe plan

3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Bureaustudie

De bureaustudie heeft als doel om een beeld te krijgen van aanwezige beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) in de omgeving, zodat de kans op voorkomen in de betreffende plangebieden kan worden geschat. Soorten uit de eerste beschermingscategorie zijn mogelijk ook aanwezig in het plangebied, maar deze worden verder buiten beschouwing gelaten. Er geldt namelijk een vrijstelling voor deze soorten bij ruimtelijke ingrepen.

Voor het verkrijgen van informatie is gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke broninformatie via internet en literatuur. In tabel 3.1 is aangegeven welke soorten mogelijk aanwezig zijn op basis van verspreidingsinformatie via openbaar toegankelijke informatie. Dit geeft echter geen compleet beeld. Daarom wordt rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van meer beschermde soorten dan is weergegeven in onderstaande tabel. Het veldbezoek is daarom belangrijk om te kijken naar de geschiktheid van de plangebieden als leefgebied voor diverse beschermde soorten.

Tabel 3-1: Mogelijk aanwezige soorten op grond van verspreidingsbeeld uit de omgeving van het plangebied (zie literatuurlijst). Tabel 1 soorten zijn hier niet in opgenomen. Er zijn geen gegevens van beschermde soorten in het plangebied zelf.

Soortgroep	Mogelijk aanwezige soorten op grond van verspreiding
Flora	Steenbreekvaren, tongvaren, gele helmblom, rietorchis, grote keverorchis, vleeskleurige orchis .
Broedvogels	Algemene broedvogels zoals merel en houtduif.
Broedvogels jaarrond beschermd (cat. 1 t/m 4)	Gierzwaluw, huismus, buizerd.
Broedvogels niet jaarrond inventarisatie gewenst beschermd (cat. 5)	Zwarte kraai, ekster, koolmees, pimpelmees, huiszwaluw, boomkruiper.
Amfibieën en reptielen	Rugstreeppad, heikikker.
Zoogdieren (vleermuizen)	gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis, watervleermuis, gewone baardvleermuis.
Zoogdieren (grondgebonden)	<i>Geen meldingen van streng beschermde soorten</i>
Vissen	Bittervoorn en kleine modderkruiper
Reptielen, vlinders, libellen en overige ongewervelden	Groene glazenmaker, platte schijfhoren

3.2 Resultaten veldbezoek

3.2.1 Onderzoeksmethode

Het veldbezoek door de ecoloog is op 18 december 2013 uitgevoerd. Tijdens dit bezoek is gekeken naar aanwijzingen van verblijfplaatsen van beschermde soorten. Dit is gedaan door te kijken naar sporen van bewoning (aanwezigheid van nesten of hollen) en de geschiktheid van het plangebied als biotoop voor beschermde soorten (zoals de aanwezigheid van scheuren en spleten in dikke bomen die dienst kunnen doen als verblijf voor vleermuizen). Vanwege de winterperiode was het niet mogelijk om te kijken naar de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Dit komt, omdat in deze periode deze soorten niet (of nauwelijks) zijn waar te nemen.

3.2.2 Flora

Op basis van verspreidingsgegevens kunnen orchideeën, zoals rietorchis, maar ook beschermde muurvarens zoals steenbreek en tongvaren in de omgeving van het plangebied voorkomen.

Het plangebied is grotendeels bestraat en er zijn enkele intensief beheerde groenstroken aanwezig met struikgewas zoals sneeuwbes, hulst en rododendron. Ter plaatse van de toekomstige nieuwbouw is een speeltuin aanwezig met daaromheen groenstroken bestaande uit struiken en bomen. Bij de sporthal langs de gevel groeien groenblijvende struiken zoals laurier, hulst, taxus. In het zuidelijke deel van het gebied bij de toekomstige parkeerplaats is een bosje aanwezig waar soorten groeien als gewone es, ruwe berk, krent, sporkehout. Struiken zoals hazelaar zijn er ook aanwezig.

Het plangebied is ongeschikt als groeiplaats voor beschermde varens. Oude muurtjes waarop varens kunnen groeien zijn niet aanwezig. Tevens zijn geen geschikte groeilocaties van orchideeën of andere beschermde plantensoorten aanwezig, vanwege de aanwezigheid van bosplantsoen en gazons. Hier vinden orchideeën geen geschikte kiemingsmogelijkheden.

Het plangebied is geen geschikt biotoop voor beschermde tabel 2- of 3 soorten planten.

Figuur 3.1 Links: bosje aan zuidzijde waar parkeerplaatsen komen. Rechts: bomen en groenstrook aan noordzijde bij kerk waar parkeerplaatsen komen.

3.2.3 Vogels

De nesten van alle broedvogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd, daarnaast zijn een aantal soorten jaarrond beschermd (cat. 1 t/m 4). Op basis van verspreidingsgegevens zijn huismus, gierzwaluw, buizerd en wespandief eerder waargenomen in het plangebied. Daarnaast is het nest van een aantal soorten in principe niet jaarrond beschermd, maar inventarisatie is wel gewenst en ze zijn wel beschermd als de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen (cat.5).

Broedvogels jaarrond beschermd (categorie 1 t/m 4)

De gierzwaluw en huismus zijn vogels van stedelijk gebied en broeden in kolonies. Deze soorten zijn jaarrond beschermd, omdat zij elk jaar terugkeren naar hun vaste broedgelegenheid. Beide soorten maken gebruik van gebouwen als broedgelegenheid. De te slopen school heeft een plat dak zonder dakpannen. Hierdoor zijn geen geschikte broedgelegenheid voor huismus en gierzwaluw in het gebouw aanwezig.

Huismussen kunnen echter ook in dichte struiken of klimop tot broeden komen. De dichte struiken binnen het plangebied vormen voor de huismus daarom een mogelijke broedgelegenheid. Meestal verblijven de huismussen nabij hun broedgelegenheid in de winter waardoor meestal wel activiteit in de winter te horen is. De kans dat de huismus in het plangebied broedt is klein, maar niet uit te sluiten. De te kappen bomen voor realisatie van de parkeerplaatsen zijn ongeschikt als nestgelegenheid voor huismus.

Figuur 3.2 De te slopen school heeft een plat dak zonder geschikte locaties voor gierzwaluw en huismus. De omliggende en groenblijvende beplanting is mogelijk wel geschikt.

Er is een nest aangetroffen in een boom (vermoedelijk een nest van ekster), die (potentieel) door buizerd gebruikt kan worden als nestgelegenheid. De wespendif heeft hier geen nesten, omdat deze soort nagenoeg alleen (met nesten) voorkomt op de hogere zandgronden in Nederland.

Het dichte struikgewas in het plangebied is mogelijk geschikt voor de huismus als broedgelegenheid. De aanwezigheid van buizerd in een eksternest in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Overige jaarrond beschermde broedvogels (cat. 1-4) worden niet in het plangebied verwacht.

Broedvogels niet jaarrond beschermd inventarisatie wel gewenst (categorie 5)

Tijdens het veldbezoek zijn geen cat. 5 soorten aangetroffen. Wel is een vermoedelijk eksternest aangetroffen. Ook kunnen de kool- en pimpelmees tot broeden komen in het plangebied. Verder zijn op twee locaties in bomen spechtenholten aangetroffen, mogelijk van grote bonte specht (zie figuur 3-3 en 3-5). Het betreft een boom ten noorden bij de kerk en een boom in het zuidelijke bosje bij de nieuw te realiseren parkeerplaats. De boom bij de kerk is echter veel te ondiep om als nestgelegenheid te fungeren. Het is niet uitgesloten dat de specht broedt langs Groenendaal in het spechtenhol.

In het plangebied kunnen categorie 5 broedvogels grote bonte specht, ekster, zwarte kraai, pimpelmees en koolmees tot broeden komen.

Figuur 3.3 Spechtenholten in bomen binnen het plangebied

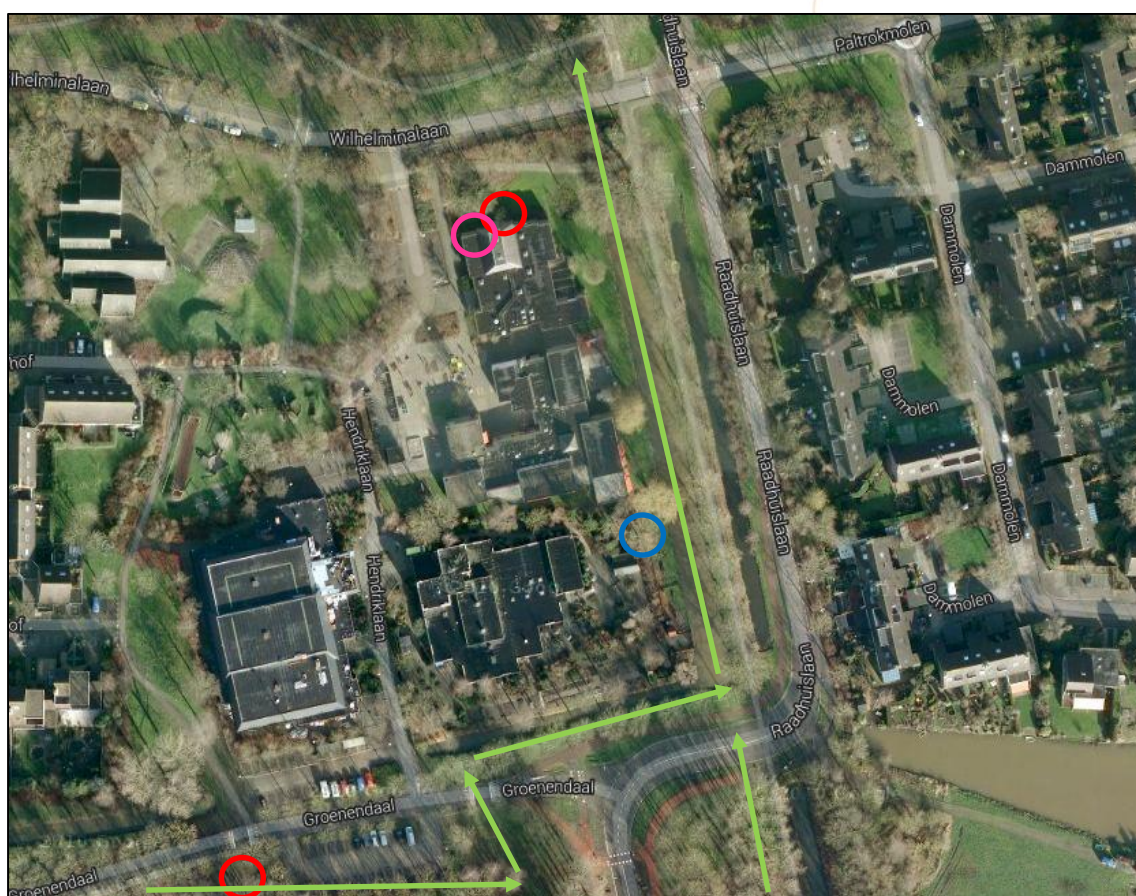
Broedvogels algemeen

In de groenstroken binnen het plangebied kunnen algemene broedvogelsoorten tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek zijn algemene broedvogels waargenomen zoals de roodborst in het struikgewas. In de vuurdoorn tegen de kerk aan is een nestje van een winterkoning aangetroffen. Overige vogels die in het gebied tot broeden kunnen komen zijn bijvoorbeeld de merel en houtduif.

Algemene broedvogels zoals winterkoning, roodborst en merel kunnen in het plangebied tot broeden komen.

Figuur 3.4 Links: nest van winterkoning in vuurdoorn bij kerk. Rechts: roodborst in groenstrook.

Figuur 3.5 De ligging van een kraaiennest (blauwe cirkel), een nest van een winterkoning (roze cirkel), waardevolle bomen voor vleermuizen (pijlen) en spechtholen (rode cirkels).

3.2.4 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn beschermd via de Flora- en faunawet (tabel 3). Uit het literatuuronderzoek is gekomen dat gewone en ruige dwergvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger in de omgeving voorkomen en daarmee mogelijk ook in het plangebied. De bebouwing in het plangebied is bekeken op geschiktheid en de bomen zijn ook gecontroleerd op geschiktheid als verblijfplaats of vliegroute voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen

Uit het veldbezoek blijkt dat het te slopen gebouw beschikt over spouwmuren met open stootvoegen. De open stootvoegen zijn geschikte invliegopeningen, waardoor vleermuizen de verblijfplaats (spouwmuur) kunnen bereiken. Gebouw bewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger kunnen er gebruik van maken. Er zijn geen (sporen van) uitwerpselen tijdens het veldbezoek aangetroffen.

De meeste bomen in het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomen met de spechtenholten zijn mogelijk wel geschikt als verblijfplaats voor bijvoorbeeld de ruige dwergvleermuis of de watervleermuis. De boom langs de Wilhelminalaan met het spechtenhol bleek echter maximaal 10 cm diep te zijn en er zijn echter nergens sporen van uitwerpselen. Het gat is te ondiep en te open (hiermee te tochtig) om als verblijfplaats voor vleermuizen te fungeren. De boom met het spechtenhol langs Groenendaal is mogelijk wel geschikt.

Vliegroutes

De bomen in het zuidelijke deel van het plangebied langs Groenendaal zijn geschikt om als vliegroute te fungeren voor vleermuizen. Dit bosje staat in verbinding met andere bomenrijen buiten het plangebied. Ook de bomenrij langs de Raadhuislaan is als zodanig geschikt. Het gaat hier mogelijk om een route tussen het park ten noorden van Wilhelminalaan richting het zuiden (via Raadhuislaan richting Reijercopse Overgang). Zie ook figuur 3-4 voor geschikte vliegroutes voor vleermuizen.

Foerageergebied

Op insectenrijke luwe plekken vinden vleermuizen vooral hun voedsel. Ook kunnen bijvoorbeeld gewone dwergvleermuizen onder straatverlichting foerageren, omdat dit insecten aantrekt. Andere soorten zijn vaak juist lichtmijdend, zoals de watervleermuis. Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

Het plangebied heeft voor vleermuizen mogelijk functie als verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis kunnen er voorkomen, mogelijk ook andere soorten.

Figuur 3.5 Te slopen gebouw geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege spouwmuur en open stootvoegen.

Figuur 3.6 Huidige parkeerplaats aan zuidzijde van het plangebied wordt uitgebreid, waardoor kap van bomen nodig is. Deze bomenrijen zijn geschikt als vlieg- en of foerageroute voor vleermuizen.

3.2.5 Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte leefgebieden van beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen, die zijn vermeld in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Er worden geen beschermde zoogdieren verwacht omdat het een veel gebruikt terrein is. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, uitwerpselen etc. aangetroffen. Ook zijn er geen rommelhoekjes voor zoogdiersoorten om in te schuilen.

Het plangebied voorziet geen geschikt leefgebied voor beschermde zoogdieren van tabel 2- en 3 van de Flora- en faunawet.

3.2.6 Vissen, amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen geschikte habitats voor beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen aangetroffen, die zijn vermeld in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. De brede watergangen aan de oostzijde en zuidzijde zijn geschikt voor beschermde vissen, maar blijven onaangetast.

De wateren rondom het plangebied zijn ook ongeschikt als voortplantingswater voor heikikker en rugstreeppad. Heikikkers komen nagenoeg altijd voor in gebieden buiten de bebouwde kom. Rugstreeppad heeft pionierswateren nodig als voortplantingswater (de watergang voldoet hier niet aan). Als landhabitat is het gebied ook niet geschikt voor beide soorten.

Mogelijk maakt de gewone pad wel van het gebied gebruik als leefgebied. De gewone pad is een tabel 1 soort, waarvoor een vrijstelling geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Beschermde reptielen worden met zekerheid niet verwacht binnen de bebouwde kom.

Het plangebied vormt geen geschikt habitat voor beschermde vissen, amfibieën en reptielen.

3.2.7 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelde

Tijdens het veldbezoek is geen geschikt habitat voor beschermde soorten aangetroffen, die zijn vermeld in tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Groene glazenmaker is afhankelijk van krabbenscheervegetaties en deze zijn niet aanwezig in de aangrenzende watergangen. Platte schijfhoren komt hier met zekerheid niet voor vanwege het eutrofe karakter van de watergangen (mede als gevolg van bladval). De watergangen aan oost en zuidzijde vallen buiten het plangebied en geschikte waardplanten voor beschermde vlinders worden in het plangebied niet verwacht.

Het plangebied vormt geen geschikt habitat voor beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden.

3.3 Conclusie aanwezigheid beschermde soorten

In tabel 3-2 is een overzicht weergegeven van beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, die mogelijk (een onderdeel van) hun leefgebied hebben in het plangebied. Deze soorten worden meegenomen in de effectenanalyse van de voorgenomen werkzaamheden op (leefgebieden van) deze soorten in hoofdstuk 5, het betreft jaarrond beschermde vogels (cat. 1-4), niet jaarrond beschermde vogels (cat. 5), algemene broedvogels en vleermuizen.

Tabel 3-2: Overzicht van de geschiktheid voor beschermde soorten van tabel 2 en 3 van de Ffwet.

Soortgroep	Voorkomend in plangebied
Flora	Geen geschikt habitat in plangebied aanwezig.
Jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 1 t/m 4)	Huismus , buizerd
Jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 5)	Grote bonte specht, ekster, zwarte kraai, kool- en pimpelmees.
Algemene broedvogels	Winterkoning, roodborst, merel
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, watervleermuis.
Overige soorten zoogdieren	<i>Geen geschikt habitat in plangebied aanwezig.</i>
Amfibieën, reptielen en vissen	<i>Geen geschikt habitat in plangebied aanwezig.</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen geschikt habitat in plangebied aanwezig.</i>

Het is uit te sluiten dat andere beschermde soorten aanwezig kunnen zijn in en in de omgeving van het plangebied. Deze soorten worden niet meer beschouwd in het vervolg van deze rapportage.

4 EFFECTENANALYSE AANWEZIGE SOORTEN

4.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt een effecteninschatting gedaan van het plan op de mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied. Uit tabel 3-2 is al duidelijk geworden dat het alleen gaat om soorten uit de soortgroepen het broedvogels en vleermuizen.

Alleen de soort(groep)en die mogelijk voorkomen in een bepaald deelgebied worden beschouwd op mogelijk negatieve effecten van het voorgenomen plan. Vervolgens worden maatregelen voorgesteld om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde soorten om negatieve effecten tijdens de uitvoering te voorkomen.

4.2 Tijdens broedseizoen beschermde broedvogels

Bij het bouwrijp maken van het terrein kunnen algemene broedvogels worden verstoord tijdens het broedseizoen. Het is van belang de kapwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren om effecten te voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart t/m half juli. Voor het broedseizoen is echter geen vaste periode aan te geven, omdat deze per jaar kan variëren (zie onderstaand kader).

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd (door een ecoloog) op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Een overtreding van verbodsbepalingen is ook te voorkomen als er maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er zich vogels vestigen op de bouwplaats, zoals het verwijderen van alle opgaande vegetatie vóór de start van het broedseizoen. Dit is toe te passen voor de kap van bomen in de winterperiode van 2014. De noodzaak van een broedvogelcontrole tussen januari en medio maart hangt af van weersomstandigheden.

4.3 Jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 1 - 4)

De jaarrond beschermde huismus kan gebruik maken van het dichte struikgewas rondom de school als broedlocatie. Bij het verwijderen van de dichte struikgewas gaan mogelijk broedgelegenheden verloren. Het is van belang te inventariseren of en waar de huismus broedt in het plangebied (groenblijvende beplanting is het meest geschikt voor de soort).

Het (vermoedelijke) eksternest wordt niet gekapt, echter aanvullend broedvogelonderzoek naar het gebruik van dit nest is nodig. De effecten van verstoring als gevolg van de sloop van de school op het gebruik van dit nest door buizerd zijn nu onbekend.

Er is aanvullend broedvogelonderzoek nodig naar de huismus. Het wordt ook aangeraden om onderzoek te doen naar het gebruik van het aangetroffen kraaiennest.

4.4 Niet jaarrond beschermde soorten broedvogels (cat. 5)

In één boom binnen het plangebied kan een specht (vermoedelijk grote bonte specht) broeden. Deze boom langs Groenendaal wordt echter niet gekapt. Ook blijven voldoende bomen rondom de boom met spechtenhol aanwezig, om de ecologische functie te behouden als broedgelegenheid. Daarnaast wordt directe verstoring voorkomen, vanwege het behoud van voldoende bomen. De afstand is ook voldoende om verstoring van het nest te voorkomen.

Verder is het mogelijk dat de ekster (in het eksternest) en kool- en pimpelmees (in de groenblijvende beplanting) stroken tot broeden komen. Voor niet jaarrond beschermd soorten categorie 5 geldt dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. In Harmelen zijn voldoende alternatieve broedgelegenheden voor de bovengenoemde soorten. Ook gaat het om algemene soorten en hooguit één of enkele broedgevallen.

Er zijn geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden waarom deze soorten in deze situatie als jaarrond beschermd beschouwd moeten worden. Kap van bomen en het verwijderen van struiken moet wel buiten het broedseizoen worden uitgevoerd (zie beschrijving in 4.2).

De niet jaarrond beschermde cat. 5 broedvogels grote bonte specht, kool- en pimpelmees kunnen in dit project worden beschouwd als algemene broedvogels. Zie beschrijving in par. 4.2.

4.5 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De te slopen school in het plangebied is potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen zoals de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. Deze soorten kunnen bebouwing als zomerverblijfplaats gebruiken, maar ook in de winter worden gebouwen door deze soorten als verblijfplaats gebruikt. Dit kunnen kleine en grotere groepen zijn. Er is nu nog niet duidelijk of, en zo ja waar er verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen school aanwezig zijn.

Het voornemen van sloop heeft mogelijke effecten op vleermuizen als ze er hun verblijfplaats hebben. In de winter kunnen vleermuizen uit hun winterslaap verstoord worden, dit kost hun erg veel energie waardoor ze kunnen sterven. Bij werkzaamheden in de zomer kunnen kraamverblijfplaatsen verstoord worden of zelfs vernietigd. De effecten kunnen echter pas na ecologisch onderzoek afdoende beschreven worden.

Het is daarom van belang te weten of en waar de verblijfplaatsen, vlieg- en foerageergebied zich bevinden voordat maatregelen getroffen kunnen worden om effecten te voorkomen. Hiervoor is aanvullend vleermuisonderzoek nodig.

De boom met een mogelijk geschikt vleermuisverblijf langs de Groenendaal wordt niet gekapt. Ook blijven voldoende bomen rondom deze boom behouden om de ecologische functie te garanderen als mogelijk verblijf. De werkzaamheden vinden ook op voldoende afstand plaats om directe verstoring van het mogelijk verblijf te voorkomen.

Vliegroute

De te kappen bomen aan de zuidzijde vormen mogelijk een onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen. Echter voldoende bomen blijven direct rondom de parkeerplaats gespaard om de functie van vliegroute te behouden (zie bijlage 1). De bomen blijven ook voldoende aanéengesloten en blijven zo geschikt. Indien de werkzaamheden ook overdag plaatsvinden is er geen kans op verstoring van passerende vleermuizen.

Langs de Wilhelminalaan worden vier platanen gekapt die mogelijk een onderdeel kunnen uitmaken van een vliegroute. De kap van de bomen kan er toe lijden dat er een tijdelijk negatief effect is op de functie van vliegroute. De vliegroute die via de Raadhuislaan, Wilheminalaan en in noordelijke richting doorloopt blijft echter behouden. Hiermee blijven er voldoende alternatieven beschikbaar om uit te wijken naar een andere vliegroute. Het is wel zaak dat vier bomen (bij voorkeur zo hoog mogelijke bomen en snelgroeiende soorten) worden teruggeplant op ongeveer dezelfde locatie en dat dit gebeurt voor de start van de vleermuisactieve periode. In het inrichtingsplan is voorzien in de herplant van vier bomen op dezelfde locatie.

Foerageergebied

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Door de kap van bomen verdwijnen enkele mogelijkheden om op insecten te jagen langs de randen van de beplanting. Er zijn echter veel alternatieven aanwezig binnen de bebouwde kom langs de te sparen bomenrijen, watergangen, andere bomen in het park, bij straatverlichting en bij tuinen en erven rondom het plangebied. Hiermee is geen sprake van overtreding van de Flora- en Faunawet. Wel is de aanbeveling om werkzaamheden zo veel mogelijk overdag uit te voeren.

Aanvullend vleermuisonderzoek is nodig om de functies voor vleermuizen binnen het plangebied in beeld te brengen voor de sloop van de school. Een onderzoek van bomen langs de parkeerplaatsen is echter niet noodzakelijk omdat de functie van vliegroute behouden wordt. Het is wel een aanbeveling om tijdens onderzoek van de school ook het gebruik van vliegroutes in kaart te brengen. Hiermee wordt de zekerheid verkregen dat de kap van bomen niet van nadelige invloed is geweest voor vleermuizen.

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In tabel 5-1 is een overzicht weergegeven van geschiktheid voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, de maatregelen en al dan niet nodig zijn van ontheffingsplicht voorafgaand aan de werkzaamheden.

Tabel 5-1: Conclusies per soortgroep

Soortgroep	Effecten	Onderzoek en/of maatregelen	Ontheffingsplicht
Jaarrond beschermde vogels: huismus en buizerd	Met het verwijderen van dichte struiken direct nabij de school, verdwijnt mogelijk broedgelegenheid voor huismus. Nest voor buizerd blijft behouden, wel verstoring mogelijk.	Aanvullend onderzoek in voorjaar 2014 mussen en gebruik van het eksternest.	Ja, indien broedsels aanwezig zijn.
Overige algemene broedvogels	Verwijderen van groenstroken en kap van bomen.	Werken buiten het broedseizoen (globaal half maart t/m half juli), Broedvogelcheck uitvoeren als vlak vóór of na het broedseizoen gewerkt wordt. Als broedsel aanwezig is, dan verstoringsvrije zone opnemen waarbuiten gewerkt wordt.	Nee, te voorkomen door maatregelen in acht te nemen
Vleermuizen	Sloop school heeft effecten op mogelijke verblijfplaats	1) Aanvullend vleermuis onderzoek nodig in 2014 (in en rondom het schoolgebouw). Onderzoek naar vliegroute aanbevolen. 2) Werkzaamheden overdag uitvoeren.	Ja indien verblijven voor vleermuizen aanwezig zijn (school).
Vleermuizen	Kap bomen heeft geen effect op verblijfplaatsen en vliegroutes, zolang maatregelen in acht worden genomen	1) Boom met spechtenhol langs Groenendaal moet behouden blijven. 2) Er dient een rij met bomen rondom de parkeerplaats Groenendaal behouden te blijven 3) Op de locatie van vier te kappen bomen langs de Wilheminalaan dienen vier bomen te worden teruggeplant, bij voorkeur voor de start van de vleermuisactieve periode in april 2014. 4) Werkzaamheden overdag uitvoeren.	Nee, te voorkomen door maatregelen in acht te nemen

Jaarrond beschermde broedvogels (cat. 1-4)

Het rooien van het dichte struikgewas binnen het plangebied heeft mogelijk effecten op de jaarrond beschermde huismus. In een aanvullend onderzoek kan gekeken worden of de struiken daadwerkelijk gebruikt worden door de huismus. Daarnaast is het nodig om te bekijken of het eksternest door buizerd wordt bebroed. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met de ochtendbezoeken van het vleermuisonderzoek.

Algemene broedvogels

Het kappen van bomen en verwijderen van struikgewas heeft mogelijk effecten op algemene broedvogels. Daarom is het van belang de kap- en rooi werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren (globaal buiten de periode half maart t/m half juli). Als vlak voor of vlak na deze periode gewerkt wordt, is het van belang eerst een broedvogelcheck uitvoeren om er zeker van te zijn dat er geen broedvogels in het gebied aanwezig zijn. Als een nest aanwezig is in het werkgebied, dan is het van belang een verstoringsvrije zone rondom het nest aan te houden waarbuiten gewerkt wordt. Pas als de vogel is uitgebroed en de jongen vliegvlug zijn kunnen de werkzaamheden binnen de zone weer doorgang vinden.

Vleermuizen

De sloop van het schoolgebouw heeft mogelijk negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen. Een aanvullend vleermuisonderzoek is nodig. De noodzaak voor onderzoek is opgenomen in het landelijk vastgesteld (en door het ministerie goedgekeurd) onderzoeksprotocol voor vleermuizen. Dit onderzoek kan alleen worden uitgevoerd in de vleermuisactieve periode april t/m september 2014. Hierbij worden twee ochtend bezoeken uitgevoerd in de periode half mei t/m half juli (kraam- en zomerverblijfplaatsen) en twee avondbezoeken in de periode augustus en september (paar- en winterverblijven). De ochtendbezoeken kunnen worden gecombineerd met de inventarisatie naar broedgelegenheid voor huismussen.

De kap van bomen heeft geen negatieve effecten op verblijven en vlieg- en foerageerroutes voor vleermuizen, zolang de in tabel 5-1 genoemde maatregelen in acht worden genomen.

Ontheffing Flora- en faunawet

Als uit nader onderzoek blijkt dat bij de school de jaarrond beschermde huismus er broedt en/of vleermuis (of vogel)verblijfplaatsen zijn in het gebouw aanwezig, is een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet nodig voor de sloop. De proceduretijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt circa 4 maanden.

6 LITERATUUR

Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wijnhoff. De Vlinderstichting 2006. *De dagvlinders van Nederland*, verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna 7. KNNV Uitgeverij Leiden.

Boddeke, P.H.N. & Smit, G.F.J., 2003. *Inventarisatie beschermde flora en fauna aansluiting A12 traject Woerden*, Bureau Waardenburg, Culemborg.

Hoogerwerf, G. & Aukema, R., 2004. *Quickscan natuurwaarden windturbines Harmelen in het kader van de aanvraag ontheffing Flora- en Faunawet*, Limes-Divergens, Nijmegen.

Creemers, C.M. & Van Delft, J.C.W., 2009, *De amfibieën en reptielen van Nederland*, Stichting RAVON, KNNV-uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., Von Helversen, O. & D. Nill, 2007. *Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest – Afrika*. Nederlandse vertaling en bewerking P.H.C. Lina, 2011, Zoogdierverseniging.

Hoogenstein L. & G. Meesters. *Handboek vogels van Nederland*, KNNV-uitgeverij, Zeist 2009.

Kalkman V.J., R. Ketelaar & De. Groenendijk, 2002. *De Nederlandse libellen*. Nederlandse fauna 4. KNNV-uitgeverij Leiden.

Kooijmans, J.L., 2009. *Stadsvogels*, Vogelbescherming Nederland, Tirion Natuur, Zeist.

SOVON, 2011. Van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisprotocol 2013. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2013, maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Websites

Waarnemingensite; www.waarneming.nl

Website Zoogdierverseniging; www.vzz.nl

Informatie over verspreiding van zoogdieren per provincie; www.zoogdieratlas.nl

Website voor vleermuizen; www.vleermuis.net

Websites Stichting SOVON & RAVON; www.sovon.nl, www.ravon.nl

Informatiesite over libellen in Nederland; www.libellennet.nl

Informatiesite over vlinders in Nederland; www.vlindernet.nl

Informatiesite over overige ongewervelden; www.eis-nederland.nl

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)

ATKB kan u tevens van dienst zijn met:

BODEM

- Verkennend en nader (asbest) bodemonderzoek
- Partijkeuringen grond, bagger en niet vormgegeven bouwstof
- Opstellen saneringsplannen, bestekken conventionele en in-situ landbodemsaneringen
- Begeleiding, evaluatie van conventionele en in-situ landbodemsanering
- Non destructief bodemonderzoek (grondradar)
- Second opinions
- Monitorings- en nazorgplannen
- Juridisch advies bodemzaken
- Beleidsondersteuning
- Civieltechnisch onderzoek naar asfalt, zand en klei
- Coördinatie archeologisch onderzoek
- Coördinatie asbestonderzoek gebouwen

ECOLOGIE

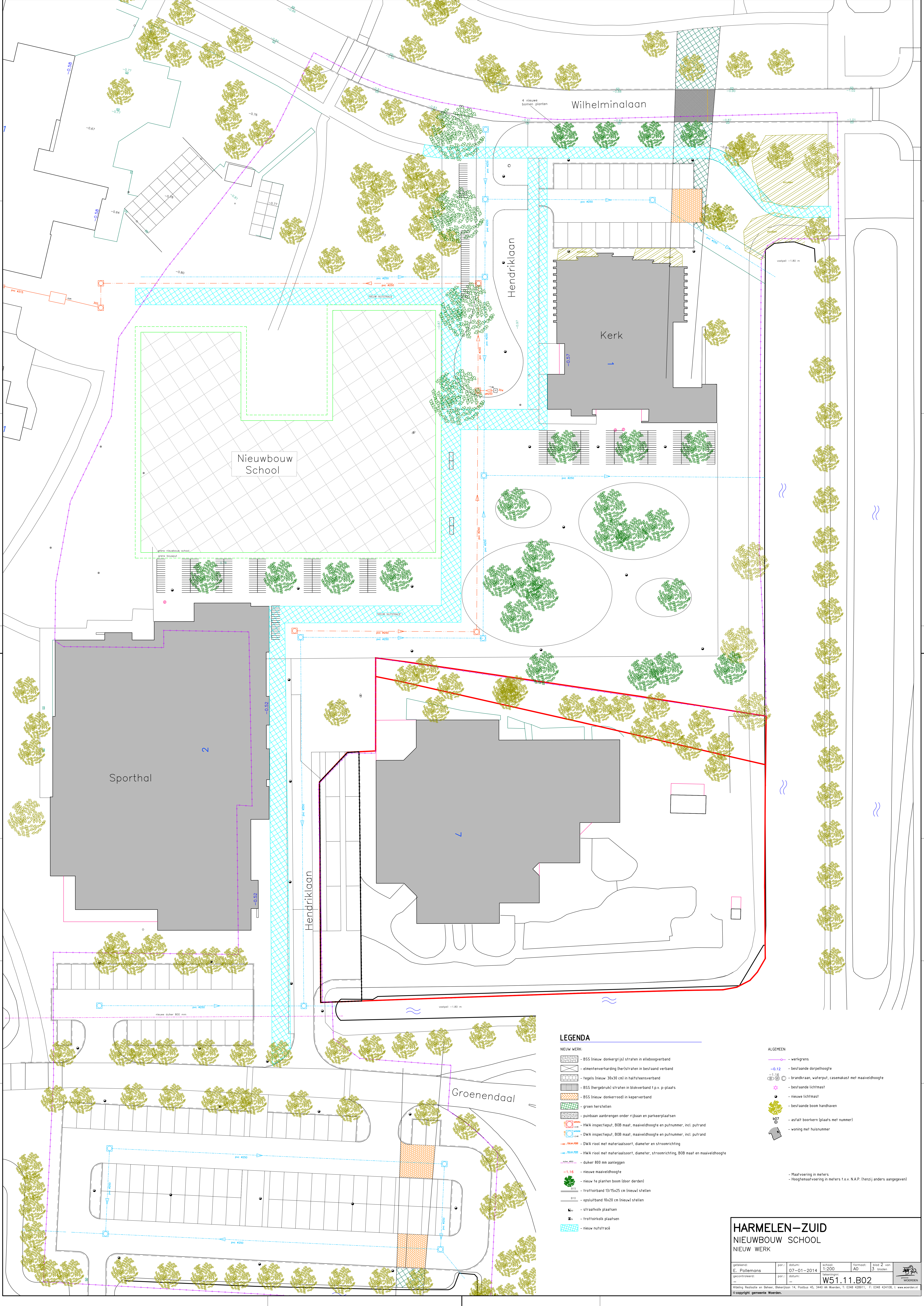
- Soortgericht onderzoek (o.a. vleermuizen, amfibieën, vogels)
- Toetsingen aan natuurwetgeving
- Ecologisch werkprotocol en begeleiding
- Vegetatiekarteringen
- Hydrobiologisch onderzoek
- Waterplantenonderzoek en ecoscans
- Visstandbemonstering
- Vismigratieonderzoek (vistelemetrie, pit-tag)
- Actief Biologisch Beheer
- Visserijmanagement
- Visbeheerplannen
- Beleidsstudies, beheerplannen en adviezen
- BREEAM-NL (gecertificeerd duurzaam bouwen)
- BREEAM-NL PLUS (duurzaamheid en milieuvergunning)

WATER&RUIMTE

- Kwalitatief en kwantitatief waterbodemonderzoek
- Baggerplan en werkplan baggerwerk
- Directievoering, toezicht en begeleiding baggerwerken
- Inrichting en beheer grondwatermeetnetten
- Grondwatermonitoring (grondwaterstand en -kwaliteit)
- Onderzoek en monitoring oppervlaktewaterkwaliteit
- Watervraagstukken
- Coördinatie/opstellen bemalingsplannen
- Watertoetsen en waterparagrafen
- Meldingen en vergunningen
- Coördinatie/opstellen ruimtelijke onderbouwing
- Saneringsplan en bestek waterbodemsanering
- Begeleiding en evaluatie van waterbodemsanering
- BREEAM-NL (gecertificeerd duurzaam bouwen en gebiedsontwikkeling)
- BREEAM-NL PLUS (duurzaamheid en milieuvergunning)

BIJLAGE 1

LEGENDA

- NEUW WERK:
- BSS (nieuw: donkergr[is]) straten in ellebosgverband
 - elementenverharding (her)straten in bestaand verband
 - tegels (nieuw: 30x30 cm) in halfsteensverband
 - BSS (hergebruikt) straten in blokverband t.p.v. p-plaats
 - BSS (nieuw: donkerrood) in keperverband
 - groen herstellen
 - puinbaan aanbrengen onder rijbaan en parkeerplaatsen
 - HWA inspectieput, BOB maat, maaielddoogte en putnummer, incl. putrand
 - DWA inspectieput, BOB maat, maaielddoogte en putnummer, incl. putrand
 - HWA riool met materiaalsoort, diameter, stroomrichting, BOB maat en maaielddoogte
 - duiker 800 mm aanleggen
 - nieuwe maaielddoogte
 - nieuw te planten boom (door derden)
 - trottoirband 13/15x25 cm (nieuw) stellen
 - opsluitband 10x20 cm (nieuw) stellen
 - straatkolk plaatsen
 - trottoirkolk plaatsen
 - nieuw nutsdrac

- ALGEMEEN:
- werkgrens
 - 0.12
 - 1.16
 - brandkraan, waterput, casenakast met maaielddoogte
 - bestaande lichtmast
 - nieuwe lichtmast
 - bestaande boom handhaven
 - asfalt boormen (plaats met nummer)
 - woning met huisnummer
 - Maatvoering in meters
 - Hoogtemaatvoering in meters t.o.v. N.A.P. (tenzij anders aangegeven)

HARMELEN-ZUID
NIEUWBOUW SCHOOL
NIEUW WERK

getekend: E. Pollemans	para: -	datum: 07-01-2014	school: 1:200	formaat: A0	blad 2 van 3
gecontroleerd: -	para: -	datum: -	tekeningen: W51.11.B02		

Modeling: Realisatie en Beheer, Bekerjouw 14, Postbus 45, 3440 AA Woerden; T: 0348 428911, F: 0348 424108, I: www.woerden.nl
© copyright gemeente Woerden.